

Neka zapažanja o našem listu

Običaj je, a i neophodno potrebno u svakom radu poslije izvjesnog vremena osvrnuti se na njega i kritički razmotriti uspjehe i nedostatke. To daje nove mogućnosti da se nastavi dobrim i korisnim, a da se ispravi ono što nije valjalo.

Naš Geodetski list navršio je period od 5 godina svoga izlaženja; mali period da se ocijeni i osjeti njegovo kulturno i stručno djelovanje, a dovoljan da se uoče poteškoće i nedostaci u radu, a prema tome i mogućnosti, koje pruža ovakva publikacija za stručni i kulturni razvoj i čitaoca i suradnika.

Prilike u kojima je Geodetski list nastao i razvijao se nisu bile baš povoljne za njegov razvoj. S jedne strane relativno mali broj stručnjaka, koji je zainteresiran ovakvom publikacijom, preuzetost stručnjaka svakodnevnim angažiranjem u izgradnji i ostalim radovima na podizanju naše ekonomike, a s druge strane premali broj suradnika lista, stavljali su prevelike zahtjeve i terete na postojeće suradnike i ostale drugove, koji su svojim nesebičnim radom omogućili da list u stručnom i naučnom nivou održe na visini.

To je jedan od glavnih razloga da se list do danas održao usprkos svih financijskih poteškoća, koje nisu bile male, a koje su osjetno pogodile i listove sa daleko sigurnijom financijskom podlogom.

Treba istaknuti sve pretplatnike, koji su svojom urednošću i ispunjavanjem pretplatničkih obaveza, te sviješću da pomažu korisnu stvar omogućili dosadašnje izlaženje lista.

Geodetski list je počeo svojim izlaženjem 1946. god. najprije kao šapirografirani Bilten geodetske sekcije DIT-a Hrvatske, da se u 1947. oformi kao službeno glasilo Saveza geodetskih sekcija DIT — FNRJ. Tom prilikom imalo se u vidu, pored potrebe ovakvog stručnog glasila, da se naše male mogućnosti u pogledu suradnika i pretplatnika što uže sakupe i da se izdaje jedan stručni časopis, koji bi imao dovoljno materijala za štampanje, a koji bi se prema tome mogao održavati svojim vlastitim sredstvima. Zamišljeno je da se za materijal lista brinu redakcioni odbori u pojedinim republikama, a da se u pojedinim geodetskim centrima osnuju odbori, koji bi se brinuli za distribuciju lista i skupljanje pretplate. Uprava lista stala je na stanovište da je glavni cilj izdavanja ovakve publikacije da ona služi stručnom i kulturnom uzdizanju geodetskih stručnjaka i da prema tome cijena te publikacije ne smije biti zapreka njegovom primanju. Određena je zato pretplata lista, koja je omogućavala tek pokrivanje troškova štampanja, dok su suradnici oko lista svojom dobrovoljnom i besplatnom suradnjom svijesno nastojali doprinijeti svoj obol općoj težnji za stručnim i kulturnim uzdizanjem geodetskih stručnjaka.

Kako je Geodetski list izvršio ovako postavljeni zadatak u proteklih pet godina izlaženja?

Statistički podaci nisu mnogima simpatični, ali moramo se njima poslužiti. U ovih proteklih pet godina štampano je u Geodetskom listu cca 180 članaka, ne uzimajući u obzir petitni dvostupačni slog, u kojem su se štampale rubrike Instrumenti, Pregledi stručne štampe, Terminologija, Vijesti i zakonodavstvo. Ukupni broj strana u tih 5 godišta je 1620, od kojih petitnog dvostupačnog sloga 621. Recenzije i tehnička dokumentacija uvedena je u zadnja dva go-

dišta gdje su doneseni potpuni i stručni pregledi štampe, koje u zamjenu dobijemo iz inostranstva. To obuhvaća ukupno 223 strane. Ako pogledamo na saradnike lista vidjet ćemo da se mnoga imena ponavljaju, ali ipak je dosadašnji broj suradnika 77. Analizirajući učešće naših stručnjaka prema jačini pojedinih geodetskih centara, vidimo da izuzev jednog slučaja broj suradnika nije adekvatan brojačanoj snazi nekih geodetskih centara. Može li tome biti razlog malo iskustvo, pomanjkanje materijala ili slično? Mislim da ni jedno ni drugo, jer u svim našim centrima postoji dovoljan broj iskusnih i kvalificiranih stručnjaka, koji bi mogli na osnovu svoga znanja i iskustva dati svoj sud i analizirati rad kojim su se u svojoj praksi susreli, a materijal o kojem treba pisati upravo je ogroman.

Ovdje ne bi želio navesti podatke o tematici članaka, koji su štampani u Geodetskom listu, ali može se reći da je bila iz raznih područja naše djelatnosti. Međutim ima područja o kojima nije ništa ili veoma malo rečeno. Želio bih navesti nekoliko takovih primjera, sa ciljem da potaknem da se i o tome u našem stručnom listu nešto kaže.

Daleko bi me dakako navelo, kad bih navadao teme o kojima se nije pisalo koje bi zanimale našu stručnu javnost. Ipak mislim da ne će biti na odmet ako neke teme spomenem.

Tako u listu nije ništa do sada pisano o našim osnovnim geodetskim radovima. Tu i tamo čuje se u našoj stručnoj javnosti, o ovim ili onim radovima osnovnog državnog premjera, a u literaturi ni jedne riječi. Međutim o tome bi trebali javno raspravljati. Tu bi stariji i iskusni stručnjaci svojim prijedlozima pomogli pravilnom rješavanju tih radova, a mlađima bi se ukazala perspektiva rada i plasmana.

Geodetska je služba doživjela od Oslobođenja na ovamo nekoliko organizacionih promjena. Bilo je svakojakih promjena, steklo se izvjesno iskustvo, i u sadašnjoj fazi naše finansijske i ekonomske stabilizacije poprimila je organizacija Geodetske službe adekvatan oblik. Eto, o tome bi trebalo u listu pisati. Imalo bi to velike koristi. To pitanje u kojem bi se analiziralo u koliko se mjeri geodetska služba uspjela osloboditi birokratskog i centralističkog naslijeđa iz prošlosti, bilo bi veoma interesantno i sa stanovišta našeg doprinosa socijalističkoj izgradnji u našoj zemlji. Tu bi trebalo ukazati na potrebu i korist ovakve organizacije. Pogrešno tumačenje može dovesti do izvjesne besperspektivnosti i smanjenja elana u radu naših stručnjaka što svakako može imati samo štete.

Ovom prilikom bilo bi vrlo interesantno raspraviti i jedan stručni problem, koji možda nije još aktuelan, tj. o sadržaju plana ili karte za naše potrebe. Od izdavanja Instrukcija za osnovnu državnu kartu 1 : 5000 prošao je stanoviti period. S time u vezi iskrslu su bili, a sada reorganizacijom struke i donošenjem nekih zakona pogotovo, mnogi problemi koji prosto nukaju, da se o tome nešto kaže, da se nešto pokrene. Ja mislim da bi izvjesni naši stručnjaci trebali biti svijesni svoje odgovornosti da o tim problemima ništa nisu do sada rekli. Listajući preglede stručne dokumentacije u našem listu, vrlo često ćemo naići na neku raspravu čija je tema karta 1 : 5000. Mi smo u tome početnici i sudeći po našoj stručnoj štampi ne bi imali nikakvih problema, sve je Instrukcijom riješeno, a ja sam uvjeren da mnoga pitanja nisu pravilno niti do kraja riješena.

Pitanje školstva je poseban problem. U tome lutamo kao barka bez vesala i kormila, još nemamo ustaljene poglede na srednjoškolsko stručno obrazovanje. Nažalost još se pojavljuju tendencije obrazovanja stručnog kadra putem kurseva, pa i za operacije koje spadaju u domenu visokoškolaca. Ovakva praksa može destimulativno djelovati na izobrazbu visokoškolskog kadra, sniziti nivo tih radova i izgleda za naučno djelovanje u izvjesnim područjima geodetske djelatnosti kod nas.

Time naravno nisu iscrpljene sve teme i svi problemi o kojima bi u prvome redu trebali pisati praktičari. Međutim praktičari nisu dali svoj doprinos niti iz onih djelatnosti na kojima su neposredno učestvovali.

Redakciji lista se mnogo prigovara. List, da neuredno izlazi, u listu da je tematika bez neke veće veze sa našom praksom, radom i interesima stručnjaka, da list neuredno dolazi ili ponekad uopće ne dođe, da list po svome sadržaju ne tretira pitanja iz svih republika, i da se kroz njega ne odražuje savezni karakter lista.

Ja ću pokušati osvijetliti te prigovore. Istina je da list neuredno izlazi, ali što je preduvjet za uredno izlaženje jedne ovakove publikacije? Osigurana materijalna sredstva i saradnja. Ja sam na prvom mjestu stavio osigurana materijalna sredstva, jer su u mnogim slučajevima ona preduvjet osigurane suradnje. A kako stoji s našim materijalnim sredstvima, jesu li ona osigurana? Do ove godine pretplata lista bila je 150 dinara godišnje, list se štampao u cca 1000 primjeraka, raspačavao u cca 900, a od toga plaćeno cca 750 komada. Geodetske ustanove su u više navrata pomagale listu novčanim doprinosima, a redakcija lista je pripremila dva izdanja »Poligonometrijskih tablica«, čiji je čisti prihod išao u korist lista. Kod toga treba napomenuti, da je tehnički urednik obavljao sam sve poslove oko distribucije i tablica i lista, glavni urednik sve radove oko redakcije, korekture, saobraćaja sa štamparijom itd. dobrovoljno. U dva navrata je uprava lista (1949. i 1950. god.) dala iz prihoda »Poligonometrijskih tablica« neke nagrade za suradnju. Može li se onda reći da je materijalna strana lista osigurana? Neka presude čitaoci. Na ovo pitanje moglo bi se nadovezati čitav niz drugih, što ja namjerno ne želim.

A kako je sa suradnjom i materijalom za štampanje? Redakcija se obraća na osobe i ustanove da joj pošalju materijal za list. Možemo sa velikim zadovoljstvom reći, što je u uvodu i istaknuto, da su pojedinci svojom nesebičnom suradnjom do danas održali list. Međutim, redakcioni odbori po republikama su zakazali, u tome je list imao dosta slabu pomoć. Ustanove u nekim slučajevima, i ako su imale podosta materijala, nisu ga davale u obradu za štampu. U nekim slučajevima su nas stručnjaci pitali, koliko plaćamo suradnju, i poslije negativnog odgovora i apeliranja na svijest nisu poslali prilog listu. Srećom ovakovih je bilo dva, a 77 šalju i ne pitaju, da li će za to primiti honorar. Međutim, ustanove imaju mogućnosti da nam i u ovom pomognu, pa da mnoge probleme daju svojim stručnjacima na obradu i da najbolje radove nagrade i štampaju u listu. Ja smatram, da je upravo Geodetski list učinio našoj geodetskoj službi, ako nikakovu drugu uslugu, a ono prikazao i kod kuće i na strani, da ta služba postoji i da radi. Što se taj rad nije svestranije i sveobuhvatnije u saveznom mjerilu odrazio, mislim da bi bilo nepravedno okrivljavati redakciju Geodetskog lista. Sve je to imalo utjecaja na neuredno izlaženje lista.

Međutim može se sa zadovoljstvom istaknuti, a što se vidi već i u ovom broju lista, da će organiziranjem pojedinih društava u našim republikama krenuti stvar na bolje i da će se tako aktivizirati veći broj članstva. O tome je naročitu aktivnost pokazalo Društvo geod. inženjera i geometara N. R. Srbije, koje će svoj rad nastaviti i razviti na tradicijama i iskustvu borbene djelatnosti ovog društva iz prošlosti.

U buduće će Geodetski list donositi sve službene obavijesti, instrukcije, službena uputstva i analize radova iz Glavne geodetske Uprave. To će mnogo doprinijeti zbijanju redova i suradnji geo. stručnjaka, a omogućit će listu da redovitije izlazi, i da time zadovolji potrebe i interes većine naših pretplatnika.

Organiziranjem terenskih sekcija nadamo se da će se i distribucija lista pojednostavniti, i na taj način ukloniti griješke u primanju lista.

Mi bi željeli više kolaboracije sa čitaocima. Otvorili smo bili jednom rubriku za to, gdje bi se putem lista odgovaralo na razna stručna i druga pitanja koja zanimaju čitaoce. Međutim, rubrika je ostala do danas prazna.

Na zadnji navedeni prigovor mislim da ne bi trebali davati neko opširnije objašnjenje. Geodetski list je štampao redovito sve što su pojedine republičke redakcije slale. Za njihovo nedovoljno zalaganje, uvjeren sam, redakcija lista nije kriva. O tome bi trebalo da pojedina stručna društva povedu računa i da obnove svoje redakcione odbore. Svaka republika ima svoje posebne probleme i interesantne zadatke, o kojima bi se u listu trebalo pisati.

Geodetski list se plasirao u inostranstvu i u zamjenu za njega primamo oko dvanaest stranih periodičkih publikacija. U vremenu kada je nabava strane stručno-naučne literature bila veoma otežana, jer su devizna sredstva bila potrebna za mnoge druge potrebnije stvari, smatram da je Geodetski list mnogo doprinjeo povezivanju i upoznavanju stranih dostignuća na geodetskom polju. Kroz stručnu dokumentaciju, tj. probleme strane stručne štampe Geodetski list donosi ogromnu korist svim našim stručnjacima, koji se naučno bave geodezijom i to na način, koji se kod nas u drugim strukama ne može uopće vidjeti. Preko Geodetskog lista su se naši profesori usavršavali i upoznavali sa stanjem geodetske djelatnosti u inostranstvu, jer fakulteti tek od prošle godine dobivaju po neku stranu publikaciju. U nekoliko navrata su članci iz Geodetskog lista bili prevedeni i preuzeti u stranim stručnim časopisima. Uz male troškove mogla bi se organizirati i služba stručne dokumentacije fotografiranjem članaka koje pojedine ustanove zanimaju. Sve u svemu bilansu rada Geod. lista terba posmatrati po njegovom stručnom i kulturnom djelovanju, a ta je nadam se već time, što se list održao, pozitivna. Nadam se da će unapred taj rad biti bolji, da će se oživjeti društvena i stručna suradnja sa republičkim i stručnim centrima, a bilo bi poželjno da to bude barem između onih centara, koji za to imaju najviše preduslova. Takovom suradnjom list će dobiti više poleta i svježine, te postati u istinu Savezno geodetsko glasilo.

Još bih želio nešto reći o tiraži lista, a i pretplati. Tiraža lista bila je u početku 1500 primjeraka. Postepeno je smanjeno tako da se sada štampa list u 900 primjeraka, od toga se šalje pretplatnicima u zemlji cca 700 komada. Do ove godine pretplata lista bila je 150 din. To je i do poskupljenja lista bila neznatna svota. Ali druga činjenica nas zabrinjava, a to je da porastom geodetskih stručnjaka list ima sve manje pretplatnika. Znači ti mladi ljudi koji izlaze iz škole nemaju potrebe daljeg usavršavanja, društvenog djelovanja i

plasmana a na drugoj strani da smo dosadašnjim pretplatnicima prisiljeni obavijestiti slanje lista, jer ne udovoljavaju svojoj obavezi. O tom pitanju, podizanju društvene svijesti, kod mladih drugova trebala bi pojedina društva povesti računa i naći načina da se svi angažiraju u radu društva.

Morali smo povećati pretplatu. To se vjerojatno ne će povoljno odraziti na broj pretplatnika. No Uprava lista nije mogla drugačije postupiti preuzevši ovakvu ogromnu odgovornost obzirom na održavanje lista koji je stekao izvjesnu stručnu i naučnu reputaciju i čiji prestanak izlaženja bila bi naša stručna sramota. Izgleda da mnogi, kojima smo se obratili za pomoć nisu toga svijesni. Međutim mi smo svijesni da glavni dio trebaju doprinijeti oni geodetski stručnjaci kojima je stalo do međusobne stručne i naučne suradnje svih geodetskih stručnjaka u našoj zemlji do društvene suradnje svih geodetskih društava u zemlji, do stručnog i kulturnog uzdizanja naših ljudi i stručno naučne manifestacije u bilo kojem smislu. Zato ne ćemo prestati putem lista uvjeravati da je u prvom redu nepomaganje jedne publikacije, koja ima ovakve ciljeve, pomanjkanje svijesti o svojoj društvenoj pripadnosti i društvenoj ovisnosti i dužnosti. Svi jednako nismo u stanju doprinijeti. Neko može više neko manje, ali zajednički moramo, a najmanje je ako od nekoga zahtjevamo da list pomogne u obliku pretplate ili priloga, jer se takvom suradnjom najbolje ispunjava načelo: ako želiš od zajednice nešto imati moraš i njoj nešto dati.

Na koncu bih dao neke prijedloge.

1. da se aktiviziraju redakcioni odbori pri republičkim geodetskim društvima radi suradnje i propagiranja lista. Time bi se povećao sadržaj rada pojedinih stručnih društava.

2. Da nam sami članovi pišu, što bi željeli da u geodetskom listu čitaju. Stručnjaci bi nam mogli postavljati pitanja iz onih grana pa i pojmova koja ne razumiju ili im je značenje nepoznato, Geodetski list bi donosio odgovore.

3. Geodetske uprave bi mogle preko lista donositi kretanje pojedinih službenika u struci. Time bi se drugovi međusobno upoznavali i to sa interesom pratili. Tako isto bi se mogla donositi tematika zadatoka stručnih državnih ispita, kao i diplomskih radnji na visokim školama i t. d.

Sve to dalo bi listu pravi društveni karakter, međutim redakcija treba u tome pomoć svih geodetskih stručnjaka. Sama to postići ne može.

Ing. M. J.